

Katolícka Cirkev na Slovensku a jej stručný vývoj

Branislav Krasnovský

24. mája 2020 ✚ *História*

Katolícka Cirkev je neodmysliteľnou súčasťou slovenských dejín. Slovenskí katolíci formovali vývoj Slovenska počas celého obdobia slovenskej histórie, ich vplyv sa prejavil v každej oblasti vedeckého, politického i spoločenského života.

Katolícka Cirkev na Slovensku do vzniku uhorského štátu

Na územie Slovenska sa kresťanstvo dostalo v období existencie Rímskej ríše, zachovali sa informácie o rímskych kresťanských legionároch, ktorí v časoch Markomanských vojen vymodlili pre obklúčených legionárov na území Slovenska **zázračný dážď**, ktorý ich zachránil pred smrťou v germánskom obklúčení. Z územia rímskej provincie Panónia pochádzal aj biskup svätý Martin z Tours, kresťanstvo však v období existencie Rímskej ríše nezapustilo na Slovensku hlbšie korene.

V roku 375 sa začalo sťahovanie národov a úplne sa zmenil charakter celej Európy. Rimania, Germáni, Dákovia a potomkovia Keltov, ktorí na území Slovenska dovtedy žili sa stiahli a nahradili ich Slovania, ktorí však v tom čase kresťanmi neboli. V roku 567 sa oficiálne sťahovanie národov skončilo, keď do strednej Európy prenikli kmene Avarov, tí stredoeurópskych Slovanov z veľkej časti ovládli.

Slovanom v boji proti Avarom pomohol **franský kupec Samo**, ktorý Slovanov žijúcich na Slovensku a v priľahlých častiach Moravy, Rakúska a Maďarska zjednotil do jedného celku. Pod Samovým vedením Slovania Avarov porazili, vytvorila sa Samova ríša /623-658/. Samo bol Frankom a je pravdepodobné, že mal vo svojej družine aj franských kňazov a kresťanov, takže sa Slovania mohli zoznámiť podrobnejšie po prvý krát s kresťanstvom.

Po Samovej smrti v roku 658 sa Samova ríša rozpadla. Avarom sa nepodarilo Slovanov poraziť a z obdobia 658 – 800 sú archeologicky doložené pamiatky, ktoré dokazujú, že Slovania na území Slovenska obchodovali s Frankami i Byzantíncami. Franský panovník Karol Veľký, ktorý porazil a zničil ríšu Avarov, požadoval, aby sa začal proces christianizácie Slovanov. Pri tomto procese zohrali dôležitú úlohu nielen Frankovia, ale aj **írski a škótski mnísi**, ktorí prichádzali na slovanské územia.

Ešte pred príchodom slovanských vierozvestcov Cyrila a Metoda, nechal v roku 833 **nitrianske knieža Pribina** pre svoju kresťanskú manželku postaviť v Nitre kostol, rovnako na Bratislavskom hrade odkryli archeológovia kostol ešte z predcyrilometodského obdobia, kresťanské pamiatky pochádzajú aj z územia Moravy /Mikulčice, Velehrad/, na Slovensku sa cirkevné stavby odkryli aj v Pobeďime, Ducovom a i.

Slovania na Morave a na Slovensku sa nakoniec zjednotili do jedného štátu, ktorý sa stal známy ako Veľká Morava. Nitrianske knieža Pribina podľahol v zápase Moravskému kniežaťu Mojmirovi a musel z územia Veľkej Moravy utiecť /usídlil sa v blízkosti Balatonu/. Veľkomoravskí vládcovia potrebovali oslabiť závislosť na Franskej ríši, preto knieža Rastislav pozval v roku 861 na Veľkú Moravu **vierozvestcov Konštantína/Cyrila a Metoda**.

Konštantín a Metod sú označovaní ako **Apoštolí Slovanov**. Preložili Sväté Písmo do staroslovienčiny, zaviedli slovanskú liturgiu a zostavili prvú slovanskú abecedu /hlaholika/, zachoval sa aj text modlitby Otče náš v staroslovienčine: *Otče náš, iže jesi na nebesiech, da svätit sa imä tvoje, da prijdet cárstvie tvoje, da budet vôľa tvoja, jako na nebesi i na zemli. Chlieb náš nasuštný dažď nám dnes; i ostavi nám dlhy naša, jakože i my ostavlajem dlžnikom našim, i newedi nás vo iskušenie, no izbavi nos ot lu-kavaho.*

Po Cyrilovej smrti pokračoval v rozširovaní kresťanstva na Slovensku Metod, ktorý sa stal aj prvým arcibiskupom Veľkej Moravy. Pápež Hadrián II. vydal bulu, v ktorej potvrdil **používanie slovienskej reči v liturgii**. Arcibiskup Metod sa nakoniec dostal do vážnych rozporov s franskými kňazmi, čo sa mu stalo aj osudné. Posledný významný veľkomoravský panovník Svätopluk ho nepodporoval tak, ako by si Metod zaslúžil a po Metodovej smrti posilnili franskí kňazi /Wiching/ svoje pozície na Veľkej Morave.

Vďaka Božej prozreteľnosti sa nám zachovali **Moravsko-panónske legendy**, ktoré pochádzajú od žiakov Cyrila a Metoda, toto dielo hovorí o živote Cyrila a Metoda, i Proglas /predslov k prekladu evanjelia do staroslovienčiny/. Za duchovných nástupcov sv. Metoda sa považuje svätý Gorazd a následne aj ďalší žiaci Cyrila a Metoda Svätý Klement, svätý Naum, svätý Sáva a svätý Angelár.

Slovenskí katolíci v Uhorsku

V roku 906 postihla vnútorne oslabenú Veľkú Moravu katastrofa. V Bitke pri Bratislave porazili starí Maďari spojené vojsko Veľkomoravanov a Bavorov a **Veľká Morava zmizla z mapy Európy**. Slovania sa nakoniec okolo roku 1000 stali súčasťou nového Uhorského štátu. Starí Maďari sa pokresťančovali pomaly a ich pokresťančovanie začalo až po porážke pri rieke Lech /955/. V 10.storočí na západnom a strednom Slovensku existovalo kresťanstvo a práve Slovensko sa výrazne podieľalo na pokresťančení Uhorska.

Priekopníkom pokresťančovania Uhorska bol jeho zakladateľ, panovník svätý Štefan. V 11.storočí na Slovensku bol významným strediskom duchovného života kláštor na Zobore pri Nitre /opátstvo svätého Hypolita/, kňazi používali v kláštore pri bohoslužbách dlho sloviensku reč a kláštor navštívili aj **svätí pustovníci Andrej-Svorad a Benedikt**, ktorí sú považovaní za slovenských národných svätcov. Významnou osobnosťou nitrianskeho biskupstva bol aj svätý Bystrík, biskup a mučeník, ktorého spoločne s biskupmi Gerhardom a Duldorom niekedy v roku 1046 zavraždili pohanskí Maďari, odmietajúci prijať kresťanstvo.

Postupne sa na území Slovenska vykryštalizovalo viacero významných náboženských centier. Okrem Nitry išlo o Bratislavu, Spiš, Trnavu, Košice a i. Územie Slovenska spravovali ostrihomský arcibiskup a jágerský biskup. Po Veľkej schizme v roku 1054, ktorá priniesla zo sebou rozkol v Cirkvi /katolicizmus a pravoslávie/ Slovensko ostalo katolícke.

Rozmach katolíckej Cirkvi na Slovensku nepriaznivo ovplyvnil **Tatársky vpád v roku 1241**. Tatári povraždili veľkú časť slovanského obyvateľstva, zachránili sa len obyvatelia v opevnených mestách a tí, ktorí stihli včas utiecť do hôr. Po Tatárskom vpáde pozvali uhorskí panovníci do Uhorska množstvo cudzincov, najpočetnejšia bola skupina Nemcov, Talianov a čiastočne aj Francúzov.

Cirkev na Slovensku bola v stredoveku nositeľkou kultúry a vzdelania. Mnísi a kňazi boli vzdelancami, ktorí sa starali o náboženské potreby širokého okolia. Život v stredoveku bol hlboko preniknutý stredovekou

spiritualitou, slávenie nedele a cirkevných sviatkov bolo samozrejmosťou, zbožnosť a viera mali hlboké korene medzi obyvateľstvom. Na Slovensku sa v období stredoveku usadili mnohé významné rády, napríklad **dominikáni, františkáni, benediktíni, premonštráti** a i. Mnísi formovali spoločne s kňazmi duchovné povedomie obyvateľov a kláštory boli okrem toho centrami vzdelanosti, kultúry a sociálnej pomoci. Katolícka cirkev vybudovala všetky významné románske a gotické stavby na Slovensku, ktoré tvoria dnes dôležitú súčasť slovenského kultúrneho dedičstva, významná časť gotických pamiatok spadá do obdobia vlády Anjuovcov /1381 – 1389/

Stredoveké Slovensko žilo intenzívnym náboženským životom a predkovia Slovákov odmietali rôzne schizmatické prúdy v Cirkvi, ku ktorým patrili napríklad aj husiti. Predkovia Slovákov husitskú vieru neprijali, ostávali verní katolicizmu. Situácia sa však zhoršila po roku 1526, kedy **Uhri prehrali bitku pri Moháči** a Turci obsadili Uhorsko. Slovensko sa stalo bojovým pásmom, nájazdy Turkov decimovali počet obyvateľov na Slovensku. Uhorský panovník Ľudovít II. Jagelonský pri Moháči zahynul a trónu sa zmocnili Habsburgovci.

Habsburgovci a slovenská katolícka Cirkev

V roku 1517 vo Wittenbergu pribil svojich 95 téz na dvere miestneho chrámu **augustiniánsky mních Martin Luther**. Luther protestoval proti viacerým katolíckym dogmám a pravdám /spoveď, Eucharistia, odpustky, pápežský primát..../, odštartoval tak obdobie, ktoré vyústilo do ďalšieho rozkolu v Cirkvi. Postupne sa objavili ďalší reformátori ako Martin Luther, Ulrich Zwingli, Ján Kalvín, Henrich VIII, od katolíckej Cirkvi sa oddelili luteráni, kalvíni, anglikáni.

Oslabenie jednoty katolíckej Cirkvi využívali pre svoje ciele Turci, ktorí čoraz agresívnejšie útočili na Balkán, strednú Európu. Negatívny duchovný dopad zapríčinený reformáciou sa katolíckej Cirkvi podarilo zastaviť až vďaka **Tridentskému koncilu /1545-1563/**, Tridentský koncil priniesol so sebou skutočnú katolícku reformu. Na Slovensku sa za výdatnej pomoci jezuitov začali opäť rekatolizovať celé oblasti, ktoré sa dočasne od katolicizmu odtrhli. K najvýznamnejším jezuitom patrili arcibiskupi Mikuláš Oláh a Peter Pázmaň. Vďaka jezuitom sa Slovensko opäť stalo katolícke a Trnava sa stala slovenským Rímom, jezuiti šírili vzdelanie a v Trnave založili aj Trnavskú univerzitu /1635/

Turci a Lutherove vystúpenie výrazne oslabili celé Uhorsko. Väčšina Uhorska /Maďarsko, Bosna, Sedmohradsko../ sa dostala do područia Turkov. **Do Trnavy sa presťahoval aj arcibiskup z Ostrihomu a takmer všetky významnejšie uhorské štátne inštitúcie sa sústredili v Bratislave či Trnave.** Pokiaľ kalvíni sa neváhali spojiť aj s Turkami /stavovské povstania/, katolíci pokračovali v hrdinskom boji proti osmanskému nebezpečenstvu.

Takmer celé 16.storočie sa viedli tvrdé boje s Turkami, ktoré decimovali civilné obyvateľstvo. **Najhoršia situácia však nastala v čase 30.ročnej vojny /1618-1648/**, kedy klesol počet obyvateľov v strednej Európe v priemere viac ako o polovicu. Do tohto strašného obdobia spadá aj smrť košických mučeníkov- jezuitov /Štefan Pongráč, Melicher Grodziecki a Marek Križin/. V roku 1684 generál Antonio Caraffa nechal popraviť v Prešove 24 nekatolíkov, ktorí podporovali uhorských stavovských povstalcov a Turkov.

Ani po roku 1648 sa stredná Európa nedočkala vytúženého mieru, naďalej útočili Turci. Nakoniec sa podarilo Európu pred Turkami ubrániť, **v roku 1683 vojská katolíckej Ligy /pápež, Bavori, Poliaci, Rakúšania, Rusi, Benátčania/ za výdatného príspevia poľského kráľa Jána Sobieskeho porazili Turkov pri Viedni** a následne do roku 1711 oslobodili takmer všetky územia Uhorska, obsadené Turkami.

Ešte v roku 1646 sa veriaci byzantského obradu, ktorí žili na Slovensku a udržali sa tu od čias Veľkej Moravy, rozhodli spojiť s katolíckou Cirkvou. K týmto starousadlým kresťanom pribudli veriaci byzantského obradu, ktorí utiekli z Turkami okupovaných území Balkánu. 63 pravoslávnych kňazov odmietlo úniu s kalvínmi a pripojili sa ku katolíckej Cirkvi. Vznikla tak **Gréckokatolícka cirkev**, ktorá existuje dodnes.

Na prelome 17 a 18. storočia sa Trnava, Bratislava, Nitra, Spiš a Košice stali najdôležitejšími náboženskými a kultúrnymi strediskami Slovenska. Bolo však zrejmé, že bude potrebné v Uhorsku založiť nové biskupstvá a diecézy, nové usporiadanie sa uskutočnilo **za vlády Márie Terézie /Banská Bystrica, Rožňava, Spiš, Nitra, Košice, Prešov/, reorganizovali sa farnosti**. Náboženský život sa začal opäť dynamickejšie rozvíjať a pozitívne ovplyvnil vývoj katolicizmu na Slovensku. V 18. storočí však význam Slovenska čiastočne upadol, pretože Habsburgovci podporovali politiku novoosídľovania Maďarska a Balkánu, odkiaľ utiekla po porážkach v 17. storočí väčšina tureckých obyvateľov.

V druhej polovici 18. storočia sa začali v Európe šíriť myšlienky osvietenstva, ktoré ovplyvňovali aj dianie v Cirkvi. Liberálna kritika Cirkvi silnela v každej oblasti. Odpor voči Cirkvi nakoniec vyústil v 18. storočí do prenasledovania kresťanov počas Francúzskej revolúcie /1789-1795/, kedy sa obeťou prenasledovania stali vo Francúzsku desaťtisíce kresťanov. Našťastie v Uhorsku sa myšlienky jakobínov a osvietencov presadili v obmedzenejšej miere, **katolícka Cirkev však značne utrpela zásahmi Jozefa II., syna Márie Terézie**.

18. storočie je obdobím slovenských národných buditeľov. K najznámejším slovenským katolíckym kňazom a buditeľom patrili **Alexander Máčaj** /homiletika/, jezuita **Samuel Timon** /Obraz starého a nového Uhorska/, **Jozef Ignác Bajza** /Epigramata slavonica, René mládenca príhody a skúsenosti/ dubnický farár **Ján Baltazár Magin** /Obrana slovenského národa/, františkánsky kňaz **Martin Hugolín Gavlovič** /Valašská škola mravuv stodola/, kňaz **Anton Bernolák** /katechizmus, Gramatica slavica, rozprava o slovenských písmenách, Slovár slovensko-česko-latinsko-nemecko-uhorský/.

Anton Bernolák a Juraj Fándly spolu založili **Slovenské učené Tovarišstvo**, ktoré sa stalo kultúrnym centrom slovenského národného života. Členmi Tovarišstva boli aj ďalší katolícki kňazi **Ján Hollý** /eposy Svätopluk, Cyrilometodiáta, Sláv, Selanky/, **Juraj Palkovič** /Preklad Svätého Písma do slovenčiny/, kardinál **Alexander Rudnay** /finančne podporoval slovenský národný život, autor výrok "Slovák som a čo by som bol aj na stolci Petrovom, Slovák budem"/ a i.

Kňazi Slovenského učeného Tovarišstva spoločne so **štúrovcami** /Ludovít Štúr, Samo Chalupka, Janko Kráľ, Ján Botto a i./ ukončili obdobie konfesijného napätia, zjednotili svoje sily pri presadzovaní záujmov slovenského národa. Spolupráca katolíkov a nekatolíkov pokračovala aj v druhej polovici 19. storočia, pretože slovenčina spojila katolíkov i evanjelikov /Dohoda o zjednotení slovenských katolíkov a evanjelikov vo veci spisovnej slovenčiny v Čachticiach v roku 1847, predzvesť ekumenizmu/

Po potlačení revolúcie v rokoch 1848/1849 sa stala väčšina Štúrovcov pre Viedeň neprijateľná, Štúrovci však pokračovali v národnom živote. Pri formovaní slovenského národného života však v tomto období zohrali významnú úlohu **banskobystrický biskup Štefan Mojzes** /časopis Cyril a Metod, založenie Matice Slovenskej/, kňaz **Andrej Radlinský** /Katolícke Noviny, Spolok svätého Vojtecha/, **Andrej Kmeť** /Slovenská muzeálna spoločnosť/. K ďalším významným katolíckym buditeľom v 19.storočí patrili František V. Sasinek, Richard Osvald a aj Andrej Hlinka.

Rozvoj slovenského národného života nepríjemne ukončilo **rakúsko-uhorské vyrovnanie** v roku 1868. Maďari sa stali rovnocenní v monarchii Rakúšanom a začalo obdobie násilnej maďarizácie a potláčanie kultúrneho a národného života nemaďarských národov uhorskej monarchie /Slováci, Rumuni, Srbi, Chorváti.../ Situácia v Uhorsku sa zhoršovala a v 19.storočí čoraz viac Slovákov začalo z Uhorska odchádzať do cudziny.

Odchod bol podstatne masívnejší ako na začiatku 18.storočia, kedy vysťahovalci z územia Slovenska kolonizovali niektoré oblasti dnešného Uhorska, ktoré Turci opustili. Maďari oslabili Uhorsko ekonomicky, Slováci odchádzali vo veľkom najmä do USA, Francúzska a Južnej Ameriky. Odhaduje sa že kvôli krátkozrakej maďarskej ekonomickej a národnej politike **opustilo Uhorsko takmer 1, 5 milióna Slovákov**.

Najpočetnejšiu skupinu tvorili Slováci v USA, ktorí však nezabúdali na svoje katolícke korene /kňazi Štefan Furdek, Matúš Jankala, Ján Lach, biskupi Andrej Grudka, a Jozef Adamec kňaz a vynálezca telegrafu Jozef Murgaš a i./ **Tito kňazi duchovne držali v cudzine slovenské komunity vysťahovalcov**.

Mnohí z kňazov odchádzali najmä kvôli maďarskému prenasledovaniu. Americkí a kanadskí Slováci podporovali činnosť Matice Slovenskej i Spolku sv. Vojtecha a spoločne s národne orientovanými katolíkmi i nekatolíkmi, ktorí ostávali v Uhorsku bojovali za Slovensko a budúcnosť slovenského národa /Andrej Hlinka, Ferdiš Juriga, Martin Rázus, Vavro Šrobár, Milan Hodža.../ a pomáhali zakladať mnohé ďalšie národne orientované organizácie /Slovenská liga/.

Katolícka Cirkev na Slovensku 1918 - 1948

Prvá svetová vojna /1914 -1918/ priniesla so sebou zánik Habsburskej monarchie, na jej troskách vzniklo množstvo národných štátov /Československo, Juhoslávia, Rumunsko/. Českí buditelia Tomáš Garrigue Masaryk a Eduard Beneš hlásali náboženský liberalizmus a mali negatívny vzťah ku katolíckej Cirkvi. Od ľahostajnosti k náboženstvu sa postupne prešlo aj k útokom voči katolicizmu a urážaniu náboženského cítenia katolíkov v Čechách a na Slovensku. Počas existencie Československej republiky sa **mnohí slovenskí kňazi postavili do čela národno-emancipačných snáh Slovákov** /Andrej Hlinka, Jozef Tiso, Ferdiš Juriga, biskupi Karol Kmeťka, Marián Blaha a Ján Vojtaššák/. V roku 1936 sa v Bratislave otvorila bohoslovecká fakulta a budúci kňazi na Slovensku sa vychovávali aj v seminároch jednotlivých biskupstiev.

Na základe encykliky Rerum novarum /Encyklika Leva XIII/ sa začali aj v Československu začať organizovať **Katolícka charita**, členovia charity sa starali pre ľudí bez domova, organizovali vývarovne pre chudobných a starých, zriaďovali internáty pre študujúcu mládež, organizovali pomoc biednym obyvateľom.

Andrej Hlinka a Martin Rázus spojili svoje sily v zápase o Slovensko.

Od roku 1933 sa do popredia v Nemecku dostal Adolf Hitler a jeho NSDAP. Veľká Británia a Francúzsko ustúpili Hitlerovi v roku 1938, **Mníchovské dohody** zapríčinili koniec Československa. Najprv prišlo k okliešteniu Československa, keď veľká časť Čiech s nemeckým obyvateľstvom pripadla k Nemecku a veľká časť Slovenska s maďarským obyvateľstvom pripadla Maďarsku. O niekoľko mesiacov neskôr sa Československo úplne rozpadlo a v marci 1939 vznikli Protektorát Čechy a Morava a samostatný Slovenský štát, oba tieto štátne útvary existovali do porážky nacistického Nemecka v máji 1945.

Na Slovensku sa v roku 1939 **stal prezidentom katolícky kňaz Jozef Tiso**, ten dúfal že sa podarí Slovenský štát budovať na kresťanských zásadách. Krídlo pronemeckých radikálov však Jozefovi Tisovi jeho pôsobenie sťažovalo. Nemci požadovali, aby Slováci prijali arizačné zákony, ktorými sa zbavilo židovské obyvateľstvo majetku, nasledovali transporty Židov do koncentračných táborov v ktorých väčšinu Židov Nemci v tajnosti povraždili /vila vo Wannsee/. Jozef Tiso nakoniec odsuny Židov do koncentračných táborov zastavil, keď sa dozvedel aké osudy ich očakávali. Po porážke Slovenského Národného Povstania Nemci transporty Židov do koncentračných táborov obnovili.

Druhá svetová vojna sa skončila porážkou Nemecka. Obnovilo sa Československo, ktoré od roku 1948 po februárovom víťazstve komunistickej strany patrilo do sféry vplyvu ZSSR, rovnako ako ďalšie štáty RVHP a Varšavskej zmluvy.

Slovenská katolícka Cirkev po roku 1948

=====

Od roku 1948 **začal komunistický režim prenasledovať Cirkev**, štát zhabal všetky cirkevné majetky a vo vlastníctve Cirkvi ponechal len kostoly a farské budovy. Cirkev zostala bez hospodárskeho zabezpečenia a bola úplne závislá od štátu. Komunisti v roku 1950 počas Barbarskej noci zrušili kláštory a uväznili alebo internovali desiatky rehoľníkov. Odsúdili všetkých významných biskupov, ktorí zahynuli ako mučeníci, alebo vo vyhnanstve v Čechách /biskupi Ján Vojtašák, Štefan Barnáš, Michal Buzalka, gréckokatolícky biskup Pavol Gojdič a i/. Komunisti počas svojej existencie uväznili alebo zavraždili množstvo kňazov, rehoľníkov či laikov /Ján Chryzostom Korec, Zdenka Schelingová, Ján Čarnogurský/.

Nepohodlným kňazom komunisti brali štátny súhlas, následne mohli kňazi pracovať len ako pomocní robotníci. Kňazov, ktorí mohli vykonávať pastoračnú prácu tajná bezpečnosť sledovala a komunisti sa snažili rozbiť jednotu kňazov aj pomocou **“mierových hnutí kňazov”** /Mierové hnutie katolíckych duchovných v 50 rokoch a hnutie Pacem in Terris/.

Mnoho slovenských bohoslovcov a kňazov skončilo v emigrácii, odkiaľ sa prihovárali Slovákom spoza hraníc. Slovenskí kňazi v exile pôsobili v Kanade, Argentíne, USA či vo Vatikáne, k najznámejším kňazom, ktorí pomáhali formovať pravý duchovný katolícky život Slovákov patrili Ján Chryzostom Korec, Michal Lacko, Felix Litva, Viliam Pavlovský, Štefan Vrabec, Pavol Hnilica, Dominik Kaľata, kardinál Tomko a mnohí iní.

V roku 1977 sa stalo **Slovensko samostatnou cirkevnou provinciou** II. vatikánsky koncil priniesol na Slovensku aj vznik duchovných hnutí, v ktorom sa angažovali v prvom rade laici. **Mladí kresťania sa**

začali tajne zúčastňovať duchovných cvičení, vytvárali rôzne malé spoločenstvá, objavujú sa tajne vysvätení kňazi. K najznámejším duchovným hnutiam patrili Fokolaristi, Svetlo a Život, Rodinné Spoločenstvo, kňazské mariánske hnutie, Taizé a i. Kresťania sa snažili organizovať rôzne púte /púť na Velehrad v roku 1985/ významnou udalosťou v histórii katolíckej Cirkvi bolo **zhromaždenie veriacich na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave dňa 25.3.1988** /sviatok Zvestovania Panny Márie/. Zhromaždených veriacich, ktorí sa modlili za vymenovanie biskupov na Slovensku a náboženskú slobodu polícia násilne rozohnala.

Rok 1989 priniesol na Slovensku veľké zmeny, skončilo sa obdobie vlády komunistickej strany a postupne sa do roku 1991 rozpadol ZSSR a skončili svoju existenciu aj RVHP a Varšavská zmluva. Slovensko očakávala sloboda, **katolícka Cirkev mala veľký potenciál** a politici spojení s kresťanstvom avizovali značné ambície /KDH, čiastočne SNS/. Pre život Cirkvi na Slovensku mal veľký význam vznik biskupskej konferencie, **od roku 1993 existuje Konferencia Biskupov Slovenska**, ktorej členmi sú všetci diecézni a pomocní biskupi. Úlohou KBS je plniť niektoré pastoračné úlohy pre veriacich svojho územia, aby sa čoraz viac vzťahovalo dobro, ktoré Cirkev poskytuje ľuďom najmä formami a spôsobmi apoštolátu, vhodne prispôbenými okolnostiam času a miesta podľa normy práva (porov. kán. 447 a 449, § 1, CIC). Od roku 1995 sa stali Košice arcibiskupstvom a v roku 2008 vznikli samostatná Bratislavská a Žilinská arcidiecéza.

Po roku 1989 sa **obnovili rehole, kláštory, semináre, povolili sa aktivity veriacich**. Postupne vznikali aj ďalšie kresťanské inštitúcie /napr. Katolícka univerzita v Ružomberku/, kresťanské televízie a rádiá /TV Lux, Radio Lumen/. Po roku 1989 začalo množstvo slovenských bohoslovcov študovať v zahraničí a formácia v zahraničí aj zoznámenie sa s modernistickými trendami. To sa nakoniec pretavilo aj do posilnenia liberálnych a modernistických postojov v katolíckej Cirkvi, čo sa môže pretaviť v ďalšej polarizácii katolíckej Cirkvi.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/katolicka-cirkev-na-slovensku-a-jej-strucny-vyvoj/>